

ROMEO

WILLIAM
SHAKESPEARE

KRÁL
JINDŘICH V.

KING
HENRY V

NAKLADATELSTVÍ ROMEO

Přeložil Jiří Josek

*Tato kniha vychází za finanční podpory
Ministerstva kultury České republiky.*

Translation, Preface, and Commentary © Jiří Josek, 2016
ISBN 978-80-86573-54-0

PŘEDMLUVA

Král Jindřich V. je závěrečnou hrou druhé Shakespearovy historické tetralogie pokrývající dramatické události anglických dějin v rozmezí let 1398 až 1420. Ačkoli všechny čtyři hry spojuje dějová návaznost, každá z nich má svůj svébytný příběh i žánr. Ústřední postavou je tu Jindřich, syn vévody Bolinbroka, pozdějšího krále Jindřicha IV. Zatímco v první části tetralogie **Král Richard II.** o něm padne jen letmá zmínka, oba díly **Krále Jindřicha IV.** popisují jeho přerod z lehkomyšlného, ale sympatického prince do podoby zodpovědného krále Anglie, jenž musí se špatnými způsoby zahrnout i své dobré kamarády v čele s rytířem Johnem Falstaffem. V **Králi Jindřichu V.** je pak vylíčen jako odvážný a osvícený panovník. V tomto poněkud idealizovaném portrétu Shakespeare zohledňuje tradovaný obraz „národního hrdiny“, vítěze od Azincourtu, kde Jindřich zázračně zvítězil nad mnohonásobně silnějším francouzským vojskem. Však se také hra účelově uvádí, kdykoli je třeba povzbudit v Anglii vlasteneckého ducha. S tímto záměrem vytvořil Laurence Olivier svou filmovou verzi, která měla premiéru v roce 1944 při vylovení spojeneckých vojsk v Normandii, v roce 1984 touto hrou Kenneth Branagh v londýnském Národním divadle podpořil spornou válku o Falklandské ostrovy, inscenace Nicholase Hytnera z roku 2003 zas reagovala na válku v Iráku.

Už v epilogu v druhé části **Krále Jindřicha IV.** autor sliboval pokračování příběhu krále Jindřicha a jeho přítele Falstaffa. Hra pak vznikla nejspíš v první polovině roku 1599. Tehdejší politické okolnosti příběhu o anglickém dobyvateli nebývale přály. Anglie právě chystala nejpočetnější vojenskou výpravu do Irska s cílem potlačit tam povstání. Apél k vlastenectví byl tedy na pořadu dne. Do tohoto kontextu se ale postava nezřízeného bonvivána Falstaffa už asi nehodila. A tak autor zřejmě napsal poněkud jinou hru, než původně zamýšlel. Zato další autorův slib divákům v epilogu, že je potěší scénami s francouzskou princeznou Kateřinou, byl splněn vrchovatě.

Kromě lidových legend a balad o králi Jindřichovi byly autorovými hlavními prameny ke hře *Kroniky Anglie, Skotska a Irska* Raphaela Holinsheda, *Kronika* Edwarda Halla, z něhož Holinshed vycházel, a anonymní hra *Slavná vítězství Jindřicha V.* Pro charakteristiku Jindřichových ctností mu byl vodítkem *Vládce* Thomase Elyota.

Hra reflektující bouřlivou atmosféru bojechtivé Anglie byla ve své době zřejmě velmi oblíbená. Tiskem vyšla pirátsky už v roce 1600 s poznámkou, že ji *Služebníci lorda komořího* už zahráli mnohokrát. Dne 7. ledna 1605 byla dokonce uvedena na královském dvoře před králem Jakubem I.

Mezi kritiky má hra své obdivovatele i odpůrce. Spor se vede především o samu titulní postavu, která ční nade všemi ostatními, neboť jí autor přidelil celou třetinu textu. Podle jedněch je Jindřich vzor křesťanského panovníka, jiní s odkazy na historické skutečnosti odsuzují krále jako agresora a pokrytce. G. B. Shaw se podivuje nad tím, jak mohl autor **Hamleta** stvořit takového „šovinistu“ a „válečného dobrodruha“. Pravda je, že ve skutečnosti Jindřich V. asi nebyl pouze pomilováníhodným hrdinou od Azincourtu, jak ho zobrazují legendy. Byl rozhodným vůdcem, který šel tvrdě za svým cílem. Dokázal se krutě vypořádat s odpůrci, a to včetně svého bývalého blízkého přítele sira Johna Oldcastla, Shakespearova vzoru pro postavu Falstaffa, kterého nakonec dal popravit jako stoupence protestantských lollardů. Ani Jindřichův nárok na trůn Francie nebyl jednoznačný a zazlívá se mu, že u Azincourtu nechal povraždit francouzské zajatce. Většinu z těchto faktů Shakespeare nezakrývá a do hry je vložil. Proto když je třeba uvést hru se záměrem povzbudit vlastenecké sebevědomí, neobejde se to bez škrťů všude tam, kde je idealizovaný obraz hrdiny zpochybněn. Například Olivierova oslavná verze je i z tohoto důvodu kratší o 1700 řádek. Nicméně v nezkráceném znění je obraz titulní postavy méně jednoznačný, ale o to zajímavější a téma je o to složitější. Ukazuje se, že dramatik spíše než o vítězství a hrdinství psal o válce a o tom, co strašného dokáže válka s lidmi udělat. A přestože Jindřicha líčí jako panovníka spravedlivého, čestného, výmluvného, laskavého, neokázalého, přemýšlivého, moudrého, zbožného, vlidného k obyčejným lidem, jako člověka, který má smysl pro humor a umí si dělat legraci i sám ze sebe, ukazuje ho i jako vládce, jehož někdy zřejmá či domnělá politická nebo vojenská nutnost vede ke krutosti a nelidskosti. Paradoxně právě tím autor z ikony dělá živoucího člověka a z legendy dramatickou postavu.

Děj hry je jednoduchý a přímočarý, a proto spíše epický než dramatický. Sestává z jednotlivých výjevů soustředujících se kolem vítězné bitvy a je završen politickým vítězstvím prostřednictvím snátku s francouzskou princeznou. Protože jde o poslední část souvislého příběhu, vstupují do něho postavy z předchozích her s příběhy a vazbami, o nichž divák, který předešlé díly nezná, nic neví. A přece i takto pojatý příběh ob stojí jako samostatná divadelní hra. Shakespeare toho docílil nejen tím, že ve zkratce dokáže nahradit expozici postav, jednotlivým scénám dát samostatné téma a jednotu, ale navíc používá svou oblíbenou metodu, která je nicméně

u něho v případě historické hry zcela novátorská. Je to princip divadla na divadle.

Výraznou postavou je tu totiž Chorus, vypravěč, který každé jednání hry uvádí prologem a hru zakončí epilogem. Spojuje jednotlivé samostatné výstupy do organického celku, navozuje atmosféru dění, vyplňuje mezery v příběhu, vysvětluje okolnosti a především zdůrazňuje antiutilitářnost, divadelnost celé produkce tím, že se hned v úvodu obrací na diváky a žádá je, aby omluvili nicotnost a nedokonalost provedení tak velkého tématu a zapojili především svou fantazii.

Výjevy, z nichž je hra poskládaná, tvoří do značné míry žánrovou a tematickou tříšť. V ostrém kontrastu zde proti sobě stojí vypjaté emotivní vlastenecké projevy krále pozvedávající morálku vojáků a nejapné žertování vojenské lůzy, která si přišla do války především nakrást. Drsné výhrůžné výpady proti obráncům obleženého města vystřídají úvahy o dilematech, před kterými stojí vládce země. Anekdotický příběh o králi, který v převleku obchází vpředvečer bitvy vojsko, aby zjistil náladu vojáků, přechází v nebyvale otevřený a silný protiválečný apel. Vznesenost se střídá z pokleslostí, patos s posměchem. Autor je zejména jízlivý v pohledu na francouzské velitele, jež prezentuje, i na podkladě historické skutečnosti, jako partu samolibých fouňů, kteří jsou si tak jisti svou převahou, že ani nepočítají s tím, že budou muset bojovat.

Tematická a žánrová pestrost i rozmanitost postav ve hře se odráží i v nebyvale bohaté škále výrazových prostředků. Shakespeare je mistr rétoriky, básnických obrazů, ale dokáže řeč i komicky komolit. Snad každá postava tu má svůj specifický jazykový rejstřík. V jedné scéně se tu sejdou hned čtyři příslušníci budoucího Spojeného království: Angličan, Skot, Welšan a Ir, kteří se vzhledem k jazykové bariéře nedokážou domluvit. Kouzelně láme angličtinu i francouzská princezna Kateřina, kterou si v závěrečném jednání namlouvá král Jindřich tak neomalené a nedůstojně, že se někteří kritikové z dob klasicismu cítili nadměru pohoršení.

Král Jindřich V. je hra, v níž se na nedramatickém půdorysu autorovi podařilo ukázat téma války ze všech možných hledisek, dát slovo všem, kdo se ocitnou v jejím soukolí, a vytvořit tak drama, jež na jednu z nejslavnějších událostí v anglické historii nahlíží sice obdivně a s nespornou hrdostí, ale přitom nezakrývá ani její odvrácenou tvář. I v této hře se tak Shakespeare projevil jako autor, který neilustruje dějinné události, ale odhaluje jejich skryté souvislosti, baví a provokuje k myšlení.

POSLOUPNOST KRÁLŮ Z RODU PLANTA

GENETŮ VĚTVE LANCASTERSKÉ A YORSKÉ

Richard II.
Plantagenet

červená růže

Lancasterů

EDWARD III.
*1312 † 1377
32. anglický král
1327-1377

1329 Filipa
Hanegavská
(z Hainaultu)
*1311 † 1369

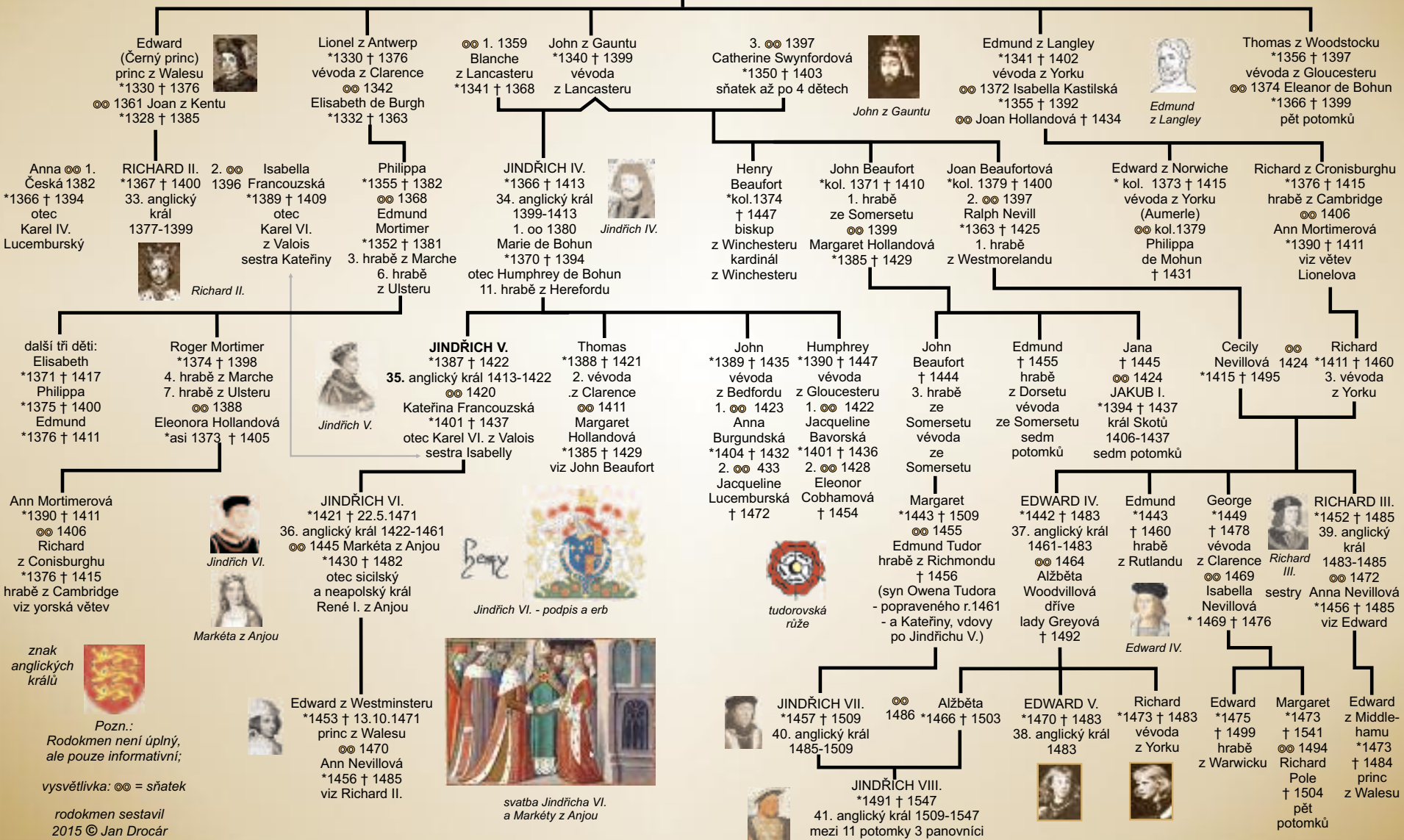

bílá růže

Yorků

korunovace
Edwarda III.

znak anglických králů

Pozn.: Rodokmen není úplný, ale pouze informativní;

vysvětlivka: ♂ = sňatek

rodokmen sestavil 2015 © Jan Drocár

svatba Jindřicha VI. a Markéty z Anjou

tudorovská růže

KING
HENRY V

KRÁL
JINDŘICH V.

DRAMATIS PERSONAE

CHORUS
KING HENRY THE FIFTH
DUKE OF GLOUCESTER, brother to the King
DUKE OF BEDFORD
DUKE OF EXETER, Uncle to the King
DUKE OF YORK, cousin to the King
EARL OF SALISBURY
EARL OF WESTMORELAND
EARL OF WARWICK
ARCHBISHOP OF CANTERBURY
BISHOP OF ELY
EARL OF CAMBRIDGE, conspirator against the King
LORD SCROOP
SIR THOMAS GREY
SIR THOMAS ERPINGHAM, officer in the King's army
GOWER
FLUELLEN
MACMORRIS
JAMY
BATES, soldier in the King's army
COURT
WILLIAMS
NYM
BARDOLPH
PISTOL
BOY
CHARLES THE SIXTH, King of France
LEWIS, the Dauphin
DUKE OF BURGUNDY
DUKE OF ORLEANS

OSOBY

CHORUS
KRÁL JINDŘICH V.
VÉVODA Z GLOSTRU, králův bratr
VÉVODA Z BEDFORDU
VÉVODA Z EXETERU, králův strýc
VÉVODA Z YORKU, králův bratranec
HRABĚ ZE SALISBURY
HRABĚ Z WESTMORELANDU
HRABĚ Z WARWICKU
ARCIBISKUP Z CANTERBURY
BISKUP Z ELY
HRABĚ Z CAMBRIDGE, spiklenec proti králi
LORD SCROOP
SIR THOMAS GREY
SIR THOMAS ERPINGHAM, důstojník králova vojska
GOWER
FLUELLEN
MACMORRIS
JAMY
BATES, voják králova vojska
COURT
WILLIAMS
ČÓR
BARDOLF
PISTOL
CHLAPEC
KAREL VI., král Francie
LEWIS, dauphin
VÉVODA Z BURGUNDSKA
VÉVODA Z ORLEANSU

DUKE OF BRITAINÉ
DUKE OF BOURBON
THE CONSTABLE
RAMBURES, French Lord
GRANDPRE
GOVERNOR OF HARFLEUR
MONTJOY, a French herald
AMBASSADORS to the King of England
ISABEL, Queen of France
KATHERINE, daughter to Charles and Isabel
ALICE, a lady attending her
HOSTESS of the Boar's Head, Eastcheap; formerly Mrs. Quickly, now
married to Pistol
Lords, ladies, officers, soldiers, messengers, attendants

Scene: England and France

VÉVODA Z BRETANĚ
VÉVODA Z BOURBONU
KONSTÁBL
RAMBURES, francouzský šlechtic
GRANDPRE
STAROSTA HARFLEURU
MONTJOY, francouzský vyjednávač
VYSLANCI k anglickému králi
ISABELA, královna Francie
KATEŘINA, dcera Karla a Isabely
ALICE, komorná
HOSTINSKÁ od Kančí hlavy v Eastcheapu; dříve paní Kviková, nyní
manželka Pistola
Pánové, dámy, důstojníci, vojáci, poslové, sloužící

Místa děje: Anglie a Francie

PROLOGUE

Enter Chorus.

CHORUS O for a Muse of fire, that would ascend
The brightest heaven of invention,
A kingdom for a stage, princes to act,
And monarchs to behold the swelling scene!
Then should the warlike Harry, like himself, 5
Assume the port of Mars; and at his heels,
Leash'd in like hounds, should famine, sword, and fire,
Crouch for employment. But pardon, gentles all,
The flat unraised spirits that hath dar'd
On this unworthy scaffold to bring forth 10
So great an object. Can this cockpit hold
The vasty fields of France? Or may we cram
Within this wooden O the very casques
That did affright the air at Agincourt?
O, pardon! Since a crooked figure may 15
Attest in little place a million;
And let us, ciphers to this great accompt,
On your imaginary forces work.
Suppose within the girdle of these walls
Are now confin'd two mighty monarchies, 20
Whose high upreared and abutting fronts
The perilous narrow ocean parts asunder.
Piece out our imperfections with your thoughts:
Into a thousand parts divide one man,
And make imaginary puissance; 25
Think, when we talk of horses, that you see them
Printing their proud hoofs i' th' receiving earth;
For 'tis your thoughts that now must deck our kings,
Carry them here and there, jumping o'er times,
Turning th' accomplishment of many years 30
Into an hour-glass; for the which supply,
Admit me Chorus to this history;
Who prologue-like, your humble patience pray
Gently to hear, kindly to judge, our play.

Exit.

PROLOG

Vystoupí Chorus.

CHORUS Ohnivá Múza kéž vás osvítí
a vynese až k nebi fantazie.
Scéna pak bude království, kde vládci
předvádět budou světu slavné děje. 5
Statečný Jindřich bude skutečný
bůh války jako tehdy, připravený
vypustit do světa jak smečku psů
hlad, požáry a válku. Pardon, panstvo.
Vím, že je troufalé tak velké téma 10
svěřit nulám jak my a divadlu.
Cožpak to lze, na tahle hrubá prkna
vtěsnat rozlehlé pláne Francie?
V dřevěném kruhu vidět přilbice,
jež u Azincourtu budily děs?
Však, s prominutím, pokud může nula 15
na konci čísla značit milion,
pak dovolte nám, nulám v dějinách,
zahrát si s vaší obrazotvorností.
Takže se snažte si teď představit 20
zde v tomto prostoru dvě velké říše,
vzedmuté záští, které stojí v cestě
jen úzký proužek divokého moře.
Fantazie zacelí nedostatky:
jednoho herce stokrát znásobí
a udělá z něj vojsko. Řekneme-li 25
„jízda“, ať fantazie v mysli vám
vykreslí koně dusající zem.
Ať oblékne do hermelínu krále
a přenáší ho z místa na místo.
Ať zrychlí čas, že léta budou vám 30
odsypávat jak písek v hodinách.
Já, Chorus, budu vaším průvodcem.
Předem se omlouvám za všechny chyby,
sudte nás vlídně a ať se vám hra líbí.

Odejde.

ACT I.

SCENE 1.

LONDON.

AN ANTE-CHAMBER IN THE KING'S PALACE.

Enter the Archbishop of Canterbury and the Bishop of Ely.

CANTERBURY My lord, I'll tell you: that self bill is urg'd
Which in th' eleventh year of the last king's reign
Was like, and had indeed against us pass'd
But that the scrambling and unquiet time
Did push it out of farther question. 5

ELY. But how, my lord, shall we resist it now?

CANTERBURY It must be thought on. If it pass against us,
We lose the better half of our possession;
For all the temporal lands which men devout
By testament have given to the church 10
Would they strip from us; being valu'd thus:
As much as would maintain, to the King's honour,
Full fifteen earls and fifteen hundred knights,
Six thousand and two hundred good esquires;
And, to relief of lazars and weak age, 15
Of indigent faint souls, past corporal toil,
A hundred alms-houses right well supplied;
And to the coffers of the King, beside,
A thousand pounds by th' year: thus runs the bill.

ELY This would drink deep.

CANTERBURY 'Twould drink the cup and all. 20

ELY But what prevention?

CANTERBURY The King is full of grace and fair regard.

ELY And a true lover of the holy Church.

CANTERBURY The courses of his youth promis'd it not.
The breath no sooner left his father's body 25
But that his wildness, mortified in him,
Seem'd to die too; yea, at that very moment,
Consideration like an angel came

JEDNÁNÍ I.

SCÉNA 1.

LONDÝN.

PŘEDSÁLÍ V KRÁLOVSKÉM PALÁCI.

Vystoupí Arcibiskup z Canterbury a Biskup z Ely.

ARCIBISKUP Ten návrh zákona je na stole
už od jedenáctého roku vlády
Jindřicha Čtvrtého. A byl by prošel,
kdyby nevládly tak neklidné časy,
kvůli nimž se to pořád odkládalo. 5

BISKUP A jak teď tomu budeme moct čelit?

ARCIBISKUP To třeba promyslet. Když zákon projde,
ztratíme víc než půlku majetku,
veškerou půdu, kterou zbožní lidé
v poslední vůli odkázali církvi. 10
Z toho se má zaplatit patnáct hřabat,
patnáct set rytířů, šest tisíc dvě stě
svobodných zemanů a podpora
pro chudé, pro staré a nemocné
a další, kteří jsou na tom tak zle, 15
že nemohou se sami uživit.
Má to jít asi do sta chudobinců.
A tisíc liber ročně budem platit
přímo do státní kasy. Tak zní zákon.

BISKUP Tak to by byla rána.

ARCIBISKUP Smrtelná.

BISKUP Můžeme tomu nějak zabránit?

ARCIBISKUP Král je teď milostivý, uznalý.

BISKUP A upřímně má rád i svatou církev.

ARCIBISKUP Takovou změnu nikdo nečekal.
Vždyť ledva co král duši vypustil, 25
princova divokost se vyčerpala
a jako by též zemřela. V tu chvíli
se na něj snesl anděl poznání,

	And whipp'd th' offending Adam out of him, Leaving his body as a paradise T'envelop and contain celestial spirits. Never was such a sudden scholar made; Never came reformation in a flood, With such a heady currance, scouring faults; Nor never Hydra-headed wilfulnes So soon did lose his seat, and all at once, As in this king.	30 35
ELY	We are blessed in the change.	
CANTERBURY	Hear him but reason in divinity, And, all-admiring, with an inward wish You would desire the King were made a prelate; Hear him debate of commonwealth affairs, You would say it hath been all in all his study; List his discourse of war, and you shall hear A fearful battle rend'red you in music. Turn him to any cause of policy, The Gordian knot of it he will unloose, Familiar as his garter; that, when he speaks, The air, a charter'd libertine, is still, And the mute wonder lurketh in men's ears To steal his sweet and honey'd sentences; So that the art and practis part of life Must be the mistress to this theoric; Which is a wonder how his Grace should glean it, Since his addiction was to courses vain, His companies unletter'd, rude, and shallow, His hours fill'd up with riots, banquets, sports; And never noted in him any study, Any retirement, any sequestration From open haunts and popularity.	40 45 50 55
ELY	The strawberry grows underneath the nettle, And wholesome berries thrive and ripen best Neighbour'd by fruit of baser quality; And so the Prince obscur'd his contemplation Under the veil of wildness; which, no doubt, Grew like the summer grass, fastest by night, Unseen, yet crescive in his faculty.	60 65
CANTERBURY	It must be so; for miracles are ceas'd; And therefore we must needs admit the means How things are perfected.	

	z hříšného těla vyhnal Adama a zanechal je čisté jako ráj, prodchnuté duchovními myšlenkami. Nesmírně rychle dospěl k učenosti. Nevím o nápravě, která by přišla rychle jak povodeň a vzala s sebou zlé neřesti, a nevím o neřestech, jež by tak rychle změnily se v dobro, jak v jeho případě.	30 35
BISKUP	Však chvála Bohu.	
ARCIBISKUP	Když hovoří o náboženských věcech, s tak procítěným vnitřním zaujetím, téměř si přeji, aby z něj byl kněz. O státních věcech umí přednášet, jak by ten obor léta studoval. Když mluví o válce, ukrutná bitva se v jeho ústech mění v krásnou hudbu. Spletité politické problémy rozmotá snadno jako tkaničku na botě, prostě, když on promluví, i těkavý vzduch strne v nehybnosti a lidé v němém úžasu mu visí na rtech, z nichž kradou každé jeho slovo. Ty vědomosti má tak zažité a dovednosti utužené praxí, že nechápu, jak se to mohlo stát. Pokud vím, tyhle zájmy nikdy neměl, stýkal se s nevzdělanci, hrubiány, čas trávil hýřením a zábavou, a nenašel si chvíli, aby někde sám v ústraní a klidu studoval a odřekl si hlučnou společnost.	40 45 50 55
BISKUP	Jahody rostou pod kopřivami a nejzdravější plody dozrávají uprostřed podřadného ovoce. A tak pod pláštěm nekázně i princ sám sebe zušlechtil. Jak letní tráva, jež nejvíc roste v noci, i on v skrytu se vybarvil do dnešní podoby.	60 65
ARCIBISKUP	Ano. Netřeba věřit na zázraky, když existují přirozené cesty, jak dojít k nápravě.	

ELY	But, my good lord, How now for mitigation of this bill Urg'd by the Commons? Doth his Majesty Incline to it, or no?	70
CANTERBURY	He seems indifferent Or rather swaying more upon our part Than cherishing th' exhibitors against us; For I have made an offer to his Majesty, Upon our spiritual convocation And in regard of causes now in hand, Which I have open'd to his Grace at large, As touching France, to give a greater sum Than ever at one time the clergy yet Did to his predecessors part withal.	75 80
ELY	How did this offer seem receiv'd, my lord?	
CANTERBURY	With good acceptance of his Majesty; Save that there was not time enough to hear, As I perceiv'd his Grace would fain have done, The severals and unhidden passages Of his true titles to some certain dukedoms, And generally to the crown and seat of France, Deriv'd from Edward, his great-grandfather.	85
ELY	What was th' impediment that broke this off?	90
CANTERBURY	The French ambassador upon that instant Crav'd audience; and the hour, I think, is come To give him hearing: is it four o'clock?	
ELY	It is.	
CANTERBURY	Then go we in, to know his embassy; Which I could with a ready guess declare, Before the Frenchman speak a word of it.	95
ELY	I'll wait upon you, and I long to hear it. <i>Exeunt.</i>	

BISKUP	Jak se ale postavíme k návrhu zákona od Dolní sněmovny? Král tomu přeje, anebo ne?	70
ARCIBISKUP	Zatím se nevyjádřil. Spíše se ale kloní k naší straně, než aby přidal se k těm proti nám. Učinil jsem mu totiž nabídku, že náš biskupský sbor mu věnuje pro jeho okamžité potřeby, jež jsem mu předestřel a které se týkají Francie, o dost víc peněz, než kolik dosud církev přispěla kterémukoli z jeho předchůdců.	75 80
BISKUP	A jak se král k nabídce postavil?	
ARCIBISKUP	Velice příznivě. Však, bohužel, nemohli jsme ten hovor dokončit a nemohl jsem krále seznámit, jak by si přál, s okolnostmi, dle nichž má oprávněný nárok na některá vévodství, ba i na trůn Francie z odkazu svého praděda Edwarda.	85
BISKUP	Co přerušilo vaše jednání?	90
ARCIBISKUP	Francouzský vyslanec. V tu chvíli přišel s žádostí o audienci. Má začít, myslím, už teď. Jsou čtyři hodiny?	
BISKUP	Ano.	
ARCIBISKUP	Pojďme, ať dozvíme se, oč mu jde, což stejně tuším a co můžu říct dřív, než ten Francouz pusou otevře.	95
BISKUP	Jdu s vámi. Taky mě to zajímá. <i>Odejdou.</i>	

SCENE 2.

LONDON. THE PRESENCE CHAMBER
IN THE KING'S PALACE.

*Enter King Henry V, Gloucester, Bedford, Exeter, Warwick,
Westmoreland, and attendants.*

HENRY V Where is my gracious Lord of Canterbury?

EXETER Not here in presence.

HENRY V Send for him, good uncle.

WESTMOR. Shall we call in th' ambassador, my liege?

HENRY V Not yet, my cousin; we would be resolv'd,
Before we hear him, of some things of weight 5
That task our thoughts, concerning us and France.

Enter the Archbishop of Canterbury and the Bishop of Ely.

CANTERBURY God and his angels guard your sacred throne,
And make you long become it!

HENRY V Sure, we thank you.

My learned lord, we pray you to proceed,
And justly and religiously unfold 10

Why the law Salique, that they have in France,
Or should or should not bar us in our claim;
And God forbid, my dear and faithful lord,
That you should fashion, wrest, or bow your reading,
Or nicely charge your understanding soul 15

With opening titles miscreate whose right
Suits not in native colours with the truth;
For God doth know how many, now in health,
Shall drop their blood in approbation
Of what your reverence shall incite us to. 20

Therefore take heed how you impawn our person,
How you awake our sleeping sword of war.
We charge you, in the name of God, take heed;
For never two such kingdoms did contend
Without much fall of blood; whose guiltless drops 25

Are every one a woe, a sore complaint,
'Gainst him whose wrongs gives edge unto the swords
That makes such waste in brief mortality.
Under this conjuration speak, my lord;
For we will hear, note, and believe in heart, 30
That what you speak is in your conscience wash'd
As pure as sin with baptism.

SCÉNA 2.

LONDÝN. PŘIJÍMACÍ SALÓN
V KRÁLOVSKÉM PALÁCI.

*Vystoupí Král Jindřich V., Gloster, Bedford, Exeter, Warwick,
Westmoreland a sloužící.*

JINDŘICH V. Kde je arcibiskup canterburský?

EXETER Zde není.

JINDŘICH V. Strýci, zavolejte ho.

WESTMOR. Mám pozvat francouzského vyslance?

JINDŘICH V. Ještě ne. Přijmeme ho, jen co se
poradíme o důležité věci, 5
která se týká Francie a nás.

Vystoupí Arcibiskup z Canterbury a Biskup z Ely.

ARCIBISKUP Kéž Bůh a andělé vás ochraňují,
abyste dlouho zdobil svatý trůn!

JINDŘICH V. Děkuji.

Učený pane, prosím, sdělte nám,
dle svého nejlepšího vědomí, 10
zda sálský zákon, platný ve Francii,
nám bere nárok na francouzský trůn.

A chraň Bůh, abyste, můj drahý pane,
svůj výklad upravoval, vylepšoval,
ohýbal ho a obracel v náš prospěch
pochybnou argumentací a tak 15

se zpronevěřil pravdě i sám sobě.
Protože mnoho dosud zdravých lidí
zaplatí krví za prosazení
toho, co Vaše Milost doporučí. 20

A proto pozorně svá slova važte,
než probudíte spící meče války.
K tomu vás jménem božím vyzývám.
Vždyť při střetu dvou království se vždy
prolijí proudy krve nevinných, 25

z nichž každá kapka v sobě nese žal
a žalobu na ty, co v zášti krátí
už tak dost krátké lidské životy.
To mějte na paměti, prosím vás,
a my vás vyslechneme v dobré víře, 30
že vaše slova prýští ze srdce
tak čistá jako po svátosti křtu.

CANTERBURY	Then hear me, gracious sovereign, and you peers, That owe yourselves, your lives, and services, To this imperial throne. There is no bar	35
	To make against your Highness' claim to France But this, which they produce from Pharamond: 'In terram Salicam mulieres ne succedant' – 'No woman shall succeed in Salique land';	40
	Which Salique land the French unjustly gloze To be the realm of France, and Pharamond The founder of this law and female bar. Yet their own authors faithfully affirm That the land Salique is in Germany,	45
	Between the floods of Sala and of Elbe; Where Charles the Great, having subdu'd the Saxons, There left behind and settled certain French; Who, holding in disdain the German women For some dishonest manners of their life, Establish'd then this law: to wit, no female	50
	Should be inheritrix in Salique land; Which Salique, as I said, 'twixt Elbe and Sala, Is at this day in Germany call'd Meisen. Then doth it well appear the Salique law Was not devised for the realm of France;	55
	Nor did the French possess the Salique land Until four hundred one and twenty years After defunction of King Pharamond, Idly suppos'd the founder of this law; Who died within the year of our redemption	60
	Four hundred twenty six; and Charles the Great Subdu'd the Saxons, and did seat the French Beyond the river Sala, in the year Eight hundred five. Besides, their writers say, King Pepin, which deposed Childeric,	65
	Did, as heir general, being descended Of Blithild, which was daughter to King Clothair, Make claim and title to the crown of France. Hugh Capet also, who usurp'd the crown Of Charles the Duke of Lorraine, sole heir male	70
	Of the true line and stock of Charles the Great, To find his title with some shows of truth, Though in pure truth it was corrupt and naught – Convey'd himself as th' heir to th' Lady Lingare, Daughter to Charlemain, who was the son	75

ARCIBISKUP	Pak tedy říkám, Sire, vám i všem, kdo sebe a svůj život dáváte do služeb vlasti, že nic nebrání	35
	našemu nároku na Francii, než co prý řek francký král Faramond: „In terram Salicam mulieres ne succedant.“ Že „v Sálsku nikdy nesmí dědit žena“.	40
	Jenomže Sálsko není ve Francii, jak oni tvrdí. A Faramond není ten, kdo ten zákon proti ženám sepsal. I jejich vlastní kronikáři píšou, že Sálsko leží mezi řekami Sálou a Labem a je v Germánii.	45
	Když Karel Veliký porazil Sasy, osídlili to místo Francouzi. A ti, zděšení strašnou morálkou germánských žen, ten zákon zavedli, jímž sálským ženám vzali právo dědit.	50
	Však tohle Sálsko, které, jak jsem řekl, je mezi řekami Sálou a Labem, je v Německu a zve se Míšeňsko. Takže je zřejmé, že se sálský zákon netýkal Francie, když Francouzi	55
	do Sálška přišli mnohem později, až čtyři sta dvacet jedna let po smrti krále Faramonda, jemuž je chybně zákon přiřknut a jenž zemřel Léta Páně čtyři sta dvacet šest.	60
	Ovšem Karel Veliký vyhnal Sasy a Francouzům dovolil usídlit se u Sály v roce osmistém a pátém. A navíc pší v kronikách, že král Pipin, jenž zbavil trůnu Childericha,	65
	co potomek Blithildy, dcery krále Klothara, díky tomu příbuzenství též usiloval o francouzský trůn. Těž Hugo Kapet zbavil koruny Karla, vévodu z Lorraine, jediného dědice po meči po Karlu Velikém,	70
	a pak svůj lživý nárok ve snaze dodat mu věrohodnost hájil tím, že odvodil svůj původ od Lingary, od dcery Karla Druhého, jenž byl	75

	To Lewis the Emperor, and Lewis the son Of Charles the Great. Also King Lewis the Tenth, Who was sole heir to the usurper Capet, Could not keep quiet in his conscience, Wearing the crown of France, till satisfied	80
	That fair Queen Isabel, his grandmother, Was lineal of the Lady Ermengare, Daughter to Charles the foresaid Duke of Lorraine; By the which marriage the line of Charles the Great Was reunited to the Crown of France.	85
	So that, as clear as is the summer's sun, King Pepin's title, and Hugh Capet's claim, King Lewis his satisfaction, all appear To hold in right and tide of the female; So do the kings of France unto this day,	90
	Howbeit they would hold up this Salique law To bar your Highness claiming from the female; And rather choose to hide them in a net Than amply to imbar their crooked tides Usurp'd from you and your progenitors.	95
HENRY V	May I with right and conscience make this claim?	
CANTERBURY	The sin upon my head, dread sovereign! For in the book of Numbers is it writ, When the man dies, let the inheritance Descend unto the daughter. Gracious lord, Stand for your own, unwind your bloody flag, Look back into your mighty ancestors. Go, my dread lord, to your great-grandsire's tomb, From whom you claim; invoke his warlike spirit, And your great-uncle's, Edward the Black Prince, Who on the French ground play'd a tragedy, Making defeat on the fun power of France, Whiles his most mighty father on a hill Stood smiling to behold his lion's whelp Forge in blood of French nobility. O noble English, that could entertain With half their forces the full pride of France, And let another half stand laughing by, All out of work and cold for action!	100
ELY	Awake remembrance of these valiant dead, And with your puissant arm renew their feats. You are their heir; you sit upon their throne; The blood and courage that renowned them	115

	synem císaře Ludvíka, což byl syn Karla Velikého. Kapetův dědic, král Ludvík Desátý, se bál, že koruna mu patří neprávem, však zjistil, že královna Isabela, jeho babička, byla spřízněná v přímé linii s Irmengardou, dcerou už shora řečeného Karla z Lorraine. Tak se rod Karla Velikého opět v oblouku spojil s trůnem Francie.	80
	A proto je nad slunce jasnější, že Pipin, Hugo Kapet i král Ludvík svorně svůj nárok odvozovali od ženské větve. A to platí dodnes pro všechny krále Francie. Proč tedy teď na vás vytahují sálský zákon a brání následnictví z ženské strany? Radši svůj křivý nárok zamotali do právních klíčků, než by vrátili trůn ukradený vám a vašim dětem.	85
JINDŘICH V.	Mohu ho tedy oprávněně žádat?	
ARCIBISKUP	Kdyby ne, ať jsem vinen všemi hříchy! Vždyť Čtvrtá Mojžíšova kniha říká: „Když někdo zemře, syna nemaje, dědictví po něm přejde na dceru.“ Berte se za své, vztyčte prapor krve, vzpomeňte na své mocné předchůdce. Jděte ke hrobce svého praděda a vzbudte jeho válečného ducha. K Edwardovi, Černému princovi, jděte, jenž ve Francii sehrál kruté drama a rozdrtil francouzskou armádu, zatímco jeho otec z vršku kopce s úsměvem přihlížel, jak jeho lvíče na kusy trhá výkvět Francie. Anglický král jen s polovinou vojsk vyřídil plné počty Francouzů a druhou půlku nechal bez práce s posměchem hledět na ten strašný výprask.	100
BISKUP	Vzpomeňte na všechny ty chrabré mrtvé a navažte na jejich slavné činy. Zdědil jste jejich trůn. Krev, která v nich zažehla odvahu, vám proudí v žilách.	115

	Runs in your veins; and my thrice-puissant liege Is in the very May-morn of his youth, Ripe for exploits and mighty enterprises.	120
EXETER	Your brother kings and monarchs of the earth Do all expect that you should rouse yourself, As did the former lions of your blood.	
WESTMOR.	They know your Grace hath cause and means and might, So hath your Highness; never King of England Had nobles richer and more loyal subjects, Whose hearts have left their bodies here in England And lie pavilion'd in the fields of France.	
CANTERBURY	O, let their bodies follow, my dear liege, With blood and sword and fire to win your right! In aid whereof we of the spirituality Will raise your Highness such a mighty sum As never did the clergy at one time Bring in to any of your ancestors.	130 135
HENRY V	We must not only arm t' invade the French, But lay down our proportions to defend Against the Scot, who will make road upon us With all advantages.	
CANTERBURY	They of those marches, gracious sovereign, Shall be a wall sufficient to defend Our inland from the pilfering borderers.	140
HENRY V	We do not mean the coursing snatchers only, But fear the main intendment of the Scot, Who hath been still a giddy neighbour to us; For you shall read that my great-grandfather Never went with his forces into France But that the Scot on his unfurnish'd kingdom Came pouring, like the tide into a breach, With ample and brim fulness of his force, Galling the gleaned land with hot assays, Girdling with grievous siege castles and towns; That England, being empty of defence, Hath shook and trembled at th' ill neighbourhood.	145 150
CANTERBURY	She hath been then more fear'd than harm'd, my liege; For hear her but exampl'd by herself: When all her chivalry hath been in France, And she a mourning widow of her nobles, She hath herself not only well defended But taken and impounded as a stray	160

	A jste, můj milostivý pane, teď v rozkvětu mládí a dost zralý na to pustit se do nejtěžších úkolů.	120
EXETER	Ostatní králové a vládcí světa očekávají, že se probudí ve vás krev předků a lví odvaha.	
WESTMOR.	Vědí, že máte moc a prostředky. Vy sám to víte. Anglický král neměl nikdy tak mocné, věrné poddané, kteří jsou tělem dosud v Anglii, srdcem už ale válčí ve Francii.	125
ARCIBISKUP	Ať jejich těla jdou za hlasem krve ohněm a mečem za vás bojovat. My, církve, vám v tom pomůžeme, Sire, a dáme vám finanční podporu, takovou, jakou dosud žádný král od duchovního stavu nezískal.	130 135
JINDŘICH V.	Nestačí zbrojit pro vpád do Francie, budeme muset mít i vojska, která odrazí Skoty, kteří jistě budou chtít využít své příležitosti.	
ARCIBISKUP	Obránci na severu, Veličenstvo, jsou dostatečná hráz, jež odrazí všechny ty drancující zlodějíčky.	140
JINDŘICH V.	Nám nehrozí jen malé bojůvky, ale masivní skotská invaze, na kterou měli vždycky velký zálsk. Je v análech, že kdykoli můj praděd vyrazil s větší silou do Francie, do oslabené země vtrhli Skoti jak proudy vody protrženou hrází. Vždy v plné síle pustošili zem, jež nemohla se bránit. Tvrdě se pustili do hradů, oblehli města, že vyčerpaná Anglie se stěží těm krutým nájezdníkům ubránila.	145 150
ARCIBISKUP	Nadělali víc rámusu než škody. A vzpomeňte si, jak to dopadlo. Když byla všechna šlechta ve Francii a Anglie byla slaměná vdova, nejenom že se skvěle ubránila, ale jak zběhlé psisko lapila	155 160

	The King of Scots; whom she did send to France, To fill King Edward's fame with prisoner kings, And make her chronicle as rich with praise As is the ooze and bottom of the sea With sunken wreck and sumless treasuries.	165
WESTMOR.	But there's a saying, very old and true: 'If that you will France win, Then with Scotland first begin.' For once the eagle England being in prey, To her unguarded nest the weasel Scot Comes sneaking, and so sucks her princely eggs, Playing the mouse in absence of the cat, To tear and havoc more than she can eat.	170
EXETER	It follows, then, the cat must stay at home; Yet that is but a crush'd necessity, Since we have locks to safeguard necessities And pretty traps to catch the petty thieves. While that the armed hand doth fight abroad, Th' advised head defends itself at home; For government, though high, and low, and lower, Put into parts, doth keep in one consent, Congreering in a full and natural close, Like music.	175
CANTERBURY	Therefore doth heaven divide The state of man in divers functions, Setting endeavour in continual motion; To which is fixed as an aim or but Obedience; for so work the honey bees, Creatures that by a rule in nature teach The act of order to a peopled kingdom. They have a king, and officers of sorts, Where some like magistrates correct at home; Others like merchants venture trade abroad; Others like soldiers, armed in their stings, Make boot upon the summer's velvet buds, Which pillage they with merry march bring home To the tent-royal of their emperor; Who, busied in his majesty, surveys The singing masons building roofs of gold, The civil citizens kneading up the honey, The poor mechanic porters crowding in Their heavy burdens at his narrow gate, The sad-ey'd justice, with his surly hum,	180
		185
		190
		195
		200

	skotského krále, jehož poslala co vězně do Francie za tím naším. Našemu králi to dodalo lesk větší, než jakým září mořské dno pokryté zlatem z potopených lodí.	165
WESTMOR.	Máme však jedno staré přísloví: „Než Francouze porazíš, vyříd' Skota, ten je blíž.“ Kdykoli se anglický orel vydá na lov, do hnízda se mu vloudí lasička a vysaje mu vzácná vejce. Když je kocour pryč, tak myši mají pré, a co nestačí sežrat, roztrhají.	170
EXETER	A proto nesmí kocour vyjít ven? Tak to by na tom, chudák, byl moc zle. Naštěstí ale máme dobré zámky a pasti na lapání zlodějů. Zatímco ruka venku bojuje, tak moudrá hlava chrání doma dům. Na řadě úrovní je správa země, nahore, dole, uprostřed. Vše je podřízené jednomu záměru. Jak noty v muzice.	175
ARCIBISKUP	Proto dal Bůh každému z lidí jedinečnou funkci, aby svět mohl kráčet kupředu za pevným cílem. A právě ten cíl je spojuje. Je to jak se včelami. Ty tvory řídí zákon přírody, však lidé by se od nich mohli učit. Mají královnu a své úředníky, kteří se starají o správu říše. Obchodníci putují za obchodem. Další jsou vojáci se žihadly, co na svých taženích vyplení květy a vesele pak kořist nesou domů, aby ji předali své vladaře. I ta má plno práce. Dohlíží, jak zedníci stavějí zlaté plástve, kuchaři s kuchtíky zas hnětou med, námezdní nosiči se snaží pronést objemná břemena uzoučkou bránou, vznešení soudci zabzučí svůj verdikt	180
		185
		190
		195
		200

	Delivering o'er to executors pale The lazy yawning drone. I this infer, That many things, having full reference To one consent, may work contrariously; As many arrows loosed several ways Come to one mark, as many ways meet in one town, As many fresh streams meet in one salt sea, As many lines close in the dial's centre; So many a thousand actions, once afoot, End in one purpose, and be all well borne Without defeat. Therefore to France, my liege. Divide your happy England into four; Whereof take you one quarter into France, And you withal shall make all Gallia shake. If we, with thrice such powers left at home, Cannot defend our own doors from the dog, Let us be worried, and our nation lose The name of hardiness and policy.	205
HENRY V	Call in the messengers sent from the Dauphin. <i>Exeunt some attendants.</i> Now are we well resolv'd; and, by God's help And yours, the noble sinews of our power, France being ours, we'll bend it to our awe, Or break it all to pieces; or there we'll sit, Ruling in large and ample empery O'er France and all her almost kingly dukedoms, Or lay these bones in an unworthy urn, Tombless, with no remembrance over them. Either our history shall with full mouth Speak freely of our acts, or else our grave, Like Turkish mute, shall have a tongueless mouth, Not worshipp'd with a waxen epitaph. <i>Enter ambassadors of France.</i> Now are we well prepar'd to know the pleasure Of our fair cousin Dauphin; for we hear Your greeting is from him, not from the King.	210 215 220 225 230
AMBASSADOR	May't please your Majesty to give us leave Freely to render what we have in charge; Or shall we sparingly show you far of The Dauphin's meaning and our embassy?	240
HENRY V	We are no tyrant, but a Christian king, Unto whose grace our passion is as subject	

	a bledým katům posílají na smrt lenivé trubce. Tím chci, prosím, říct, že je-li záměr společný, pak lze ho naplnit různými způsoby. Jak z různých úhlů můžem trefit terč, jak všechny cesty vedou do Říma, jak všechny říčky skončí v oceánu, jak paprsky mají vždy jeden střed, tak tisíc různých činů může plnit jediný účel. A my dosáhneme toho, co chceme. Jeďte do Francie! Rozdělte armádu na čtyři části. Když jednou z nich Francii napadnete, tak celá jejich zem se sesype. A jestli my se třemi čtvrtinami neubráníme práh vlastního domu, pak bude zle a naše země ztratí svou pověst a své pevné pozice.	205
JINDŘICH V.	Povolejte vyslance z Francie. <i>Odejde několik sloužících.</i> Jsme odhodláni. S boží pomocí a díky vám, kdo za mnou stojíte, si naši Francii buď podrobíme, nebo ji rozbijem. Buď budeme králem té bohaté a krásné země a jejich svrchovaných vévodství, nebo nás pohřbí ve společném hrobě bez nápisů na holém kameni. Buď historie bude vyprávět o našich činech, nebo pohlít nás němý hrob a nebudeme stát byť za jediné slovo uznání. <i>Vystoupí francouzští vyslanci.</i> Jsme připraveni si teď vyslechnout, co má bratranec dauphin na srdci. Jdete od něho a ne od krále, že?	210 215 220 225 230
VYSLANEC	Dovolíte nám, Sire, vyřídít přímo a bez okolků, co si přeje, či bychom měli dauphinovu vůli vyjádřit z ohledů k vám šetrněji?	240
JINDŘICH V.	Jsem křesťanský král, a nikoli tyran. A umím držet city na řetěze	

	As are our wretches fett' red in our prisons; Therefore with frank and with uncurbed plainness Tell us the Dauphin's mind.	
AMBASSADOR	Thus then, in few.	245
	Your Highness, lately sending into France, Did claim some certain dukedoms in the right Of your great predecessor, King Edward the Third. In answer of which claim, the Prince our master Says that you savour too much of your youth,	250
	And bids you be advis'd there's nought in France That can be with a nimble galliard won; You cannot revel into dukedoms there. He therefore sends you, meeter for your spirit, This tun of treasure; and, in lieu of this,	255
	Desires you let the dukedoms that you claim Hear no more of you. This the Dauphin speaks.	
HENRY V	What treasure, uncle?	
EXETER	Tennis-balls, my liege.	
HENRY V	We are glad the Dauphin is so pleasant with us; His present and your pains we thank you for.	260
	When we have match'd our rackets to these balls, We will in France, by God's grace, play a set Shall strike his father's crown into the hazard. Tell him he hath made a match with such a wrangler That all the courts of France will be disturb'd	265
	With chaces. And we understand him well, How he comes o'er us with our wilder days, Not measuring what use we made of them. We never valu'd this poor seat of England; And therefore, living hence, did give ourself	270
	To barbarous licence; as 'tis ever common That men are merriest when they are from home. But tell the Dauphin I will keep my state, Be like a king, and show my sail of greatness, When I do rouse me in my throne of France;	275
	For that I have laid by my majesty And plodded like a man for working-days; But I will rise there with so full a glory That I will dazzle all the eyes of France, Yea, strike the Dauphin blind to look on us.	280
	And tell the pleasant Prince this mock of his Hath turn'd his balls to gun-stones, and his soul	

	jak vězně v nejkřutějším vězení. Proto nám upřímně a bez zábran sdělte, co od nás dauphin chce.	
VYSLANEC	Tak tedy:	245
	Přednedávnem jste žádal od Francie vrácení jistých vévodství, jež si nárokoval váš předek Edward Třetí. Dauphin, můj pán, vám na to vzkazuje, že při svém mládí máte velké oči,	250
	a radí vám se krotit. Francie vévodství nerozdává za hubičku ani je nepropíjí při flámu. Posílá poklad, který při svých sklonech prý oceníte spíš. Na vévodství, která jste chtěl, už ale zapomeňte. Nevrátí je. To vzkazuje vám dauphin.	255
JINDŘICH V.	Co je ten poklad?	
EXETER	Tenisové míčky.	
JINDŘICH V.	Jsem rád, že princ má smysl pro humor. Dík za dárek i vaši námahu.	260
	Až popadneme meče, s těmi míči si přijdem s vámi zahrát ostrý mač o korunu vašeho pana krále. Vyřídte princí, ať se připraví, že smeče našich mečů vyženou	265
	vás z dvorců Francie. Víím, jak to myslí. Naráží na mé bujné období. Netuší ale, že mně prospělo. Nevážil jsem si anglického trůnu, a tak jsem trávil svůj čas bůhví kde	270
	a připouštím, ne zrovna příkladně, což mladí, když jsou z domu, dělají. Ale ať si je dauphin jist, že teď jsem král a budu ještě větší král, až posadím se na francouzský trůn.	275
	Proto jsem majestát odložil stranou a žil ve stínu mezi lidmi dole, abych co král zazářil o to víc. Má zář oslní celou Francii, až samotný princ z toho oslepne.	280
	Vyřídte princí, že ten jeho žert promění jeho míčky v koule z děl,	

Shall stand sore charged for the wasteful vengeance
 That shall fly with them; for many a thousand widows
 Shall this his mock mock of their dear husbands; 285
 Mock mothers from their sons, mock castles down;
 And some are yet ungotten and unborn
 That shall have cause to curse the Dauphin's scorn.
 But this lies all within the will of God,
 To whom I do appeal; and in whose name, 290
 Tell you the Dauphin, I am coming on,
 To venge me as I may and to put forth
 My rightful hand in a well-hallow'd cause.
 So get you hence in peace; and tell the Dauphin
 His jest will savour but of shallow wit, 295
 When thousands weep more than did laugh at it.
 Convey them with safe conduct. Fare you well.
Exeunt ambassadors.

EXETER This was a merry message.
 HENRY V We hope to make the sender blush at it.
 Therefore, my lords, omit no happy hour 300
 That may give furth'rance to our expedition;
 For we have now no thought in us but France,
 Save those to God, that run before our business.
 Therefore let our proportions for these wars
 Be soon collected, and all things thought upon 305
 That may with reasonable swiftnes ad
 More feathers to our wings; for, God before,
 We'll chide this Dauphin at his father's door.
 Therefore let every man now task his thought
 That this fair action may on foot be brought. 310
Exeunt.

a zkáza, kterou s sebou přinesou,
 veselá nebude. Tisíce vdov
 pro ten žert opláče své manžele, 285
 ten žert připraví matky o syny,
 poboří hrady. Dosud nezrození
 za ten žert prince jednou proklejou.
 To vše je ale zatím v rukou Boha,
 k němuž se upínám a v jehož jménu 290
 si přijdu pro to, co mi právem patří.
 Spravedlivě tak naplním svou pomstu.
 Dauphinovi to, prosím, vyřídíte.
 Můžete odejít. A ještě princí
 vzkazte, že jeho žert moc k smíchu není, 295
 když tisícům má přinést utrpení.
 Vyprovodte je odtud. Na shledanou.
Odejdou vyslanci.

EXETER Tohle byl hodně divný vtip.
 JINDŘICH V. Vtipálek dauphin spláče nad výdělkem.
 A proto, páni, urychleně teď 300
 přichystejme vojenskou výpravu.
 Odted' už budu myslet jedině
 na Francii a věřit v boží pomoc!
 Co nejrychleji nyní vyberte 305
 finance pro válečné náklady,
 ať můžeme dát křídla naší snaze
 s pomocí boží troufalého prince
 s ostudou zahnat k prahu jeho otce.
 Společnou silou uderíme na ně,
 když spravedlnost je na naší straně. 310
Odejdou.